

References:

1. Corrado S., Romaniello F., Scorza F. A Contribution to the Spatial Analysis of Territorial Systems Based on Graph-Structured Data. 2024 IEEE International Workshop on Metrology for Living Environment (MetroLivEnv), Chania, Greece, 12–14 June 2024. 2024. P. 432–436. URL: <https://doi.org/10.1109/metrolivenv60384.2024.10615520>
2. A Graph Convolutional Neural Network for Recommendation Based on Community Detection and Combination of Multiple Heterogeneous Graphs / C. Mu et al. 2023 IEEE International Conference on Data Mining (ICDM), Shanghai, China, 1–4 December 2023. 2023. URL: <https://doi.org/10.1109/icdm58522.2023.00154>

Prevysokova N. V.

candidate of technical sciences, associate professor, associate professor of the department of computer sciences and information systems Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ukraine

МОДЕЛЮВАННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ, ЩО ПОВТОРЮЮТЬСЯ, В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ MODELING OF RECURRENT ADMINISTRATIVE DECISIONS IN LOCAL SELF-GOVERNMENT

Важливим процесом у діяльності керівників місцевого самоврядування є прийняття управлінських рішень. Органи місцевого самоврядування реалізують державно-владні функції на приналежних їм територіях. Прийняття управлінських рішень є однією із функцій управлінської діяльності, а рішення – її результатом. Сфера управління є складною і вимагає значної уваги до процесу прийняття рішень у ній.

Успішна реалізація управлінського рішення базується на чіткому алгоритмі дій, що зумовлює необхідність моделювання та теоретичного обґрунтування здійснення процесу прийняття рішень, вибору рішення та управлінських дій, що зобов'язує органи місцевого самоврядування особливу увагу приділяти прийняттю якісних та ефективних управлінських рішень у

межах своєї компетенції. Це зумовлює актуальність задачі дослідження методів прийняття управлінських рішень, які виникають вперше, або повторюються в діяльності органів місцевого самоврядування. Питання прийняття ефективних управлінських рішень досліджується у роботах сучасних науковців [1-3].

Метою статті є аналіз і систематизація моделей прийняття рішень, які повторюються в діяльності органів місцевого самоврядування.

Управлінські рішення, що приймаються в органах місцевого самоврядування можуть прийматися в умовах визначеності, невизначеності та ризику. Це впливає на діяльність органів місцевого самоврядування та змушує їх гнучко реагувати на умови, які з'являються. Модель раціонального прийняття управлінських рішень в органах місцевого самоврядування передбачає такі етапи: підготовка до розроблення управлінського рішення, безпосередня розробка рішення, прийняття (ухвалення) та реалізація [1,3].

У процесі управлінської діяльності виокремлюються два види рішень: унікальні або рішення, які зустрічаються вперше, а також рішення, які повторюються, які вже зустрічались на практиці і щодо них накопичені статистичні дані результатів прийняття рішень. Більшість задач сьогодення є багатокритеріальними, приймаються в умовах невизначеності станів або ситуацій зовнішнього середовища і ризику. Відповідно для ефективного управління і вибору оптимального рішення використовуються методи теорії прийняття рішень в умовах невизначеності і ризику, методи прийняття рішень, які повторюються [2].

Постановка задачі прийняття управлінського рішення в умовах ризику: дано множину ситуацій зовнішнього середовища $S=(S_1, \dots, S_n)$; ймовірності їх виникнення $p=(p_1, \dots, p_n)$; розроблено множину альтернативних варіантів рішень $A=(A_1, \dots, A_m)$; здійснено експертну оцінку переваг рішень і визначено значення функції переваги $F_{ij}(A_i, S_j)$ кожної альтернативи A_i в ситуації S_j . Необхідно визначити оптимальне рішення A_i із множини альтернатив. Оптимальне рішення – це рішення, яке вибране за критерієм оптимізації та є найбільш ефективним зі всіх альтернативних варіантів. Для вирішення таких задач

використовуються методи прийняття рішень в умовах ризику, аналіз ризиків [2, 3].

Найпоширенішим методом розв'язування багатокритеріальних задач є метод згортання векторного критерію. За цим методом будується функція F , яка є узагальненим критерієм оптимальності або функцією переваги і замість задачі оптимізації значення кожного критерію $F_j(A_i)$ розв'язують задачу оптимізації узагальненого критерію F із врахуванням коефіцієнтів відносної важливості критеріїв $w_j, j=1,2,\dots,n$, які визначають за допомогою експертного оцінювання.

Урахування досвіду особи, що приймає рішення, сприяє підвищенню якості рішень, якщо умови, за яких приймається рішення, є стаціонарними, система переваг особи, що приймає рішення залишається незмінною, і обсяг попередніх рішень такого ж гатунку, що і рішення, яке приймається зараз, є достатньо великим. При виконанні цих умов з'являється можливість знайти коефіцієнти відносної важливості альтернатив не шляхом експертного оцінювання їхніх значень, а розрахувати їх на основі досвіду. Статистичний досвід прийняття попередніх рішень накопичується, і на його основі значення ваг w_j визначаються, наприклад, як відсоткові коефіцієнти функції переваги F_{ij} в узагальненому критерії оптимальності у випадку виникнення ситуацій S_j , у якій було прийняте рішення A_i .

У роботі проаналізовано і систематизовано моделі прийняття рішень в умовах ризику, рішень, які зустрічаються в управлінській діяльності місцевого самоврядування вперше та в рішень, що повторюються. Теорія прийняття рішень надає теоретичні основи і методи вибору ефективних і оптимальних рішень в практичних ситуаціях, що дозволяє підвищити якість процесу управління.

Список використаних джерел:

1. Войтик О.Є. Особливості прийняття управлінських рішень в органах місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / О.

Є. Войтик // Демократичне врядування. - 2023. - Вип. 1. - С. 63-74. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2023_1_8

2. Тоценко В.Г. Підтримка прийняття рішень, що повторюються, з урахуванням досвіду // Реєстрація, зберігання і оброб. даних. — 1999. — Т. 1, № 1. — С.110–117.

3. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. Є. Петруня та ін.; ред. Ю. Є. Петруня. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 214 с.

Pylypiv N. I.

doctor of economic sciences, professor, head of the department of entrepreneurship, trade, and applied economics, Vasyl Stefanyk precarpathian national university, Ukraine

Rudyi M. V.

PhD student of the department of accounting and taxation, Vasyl Stefanyk precarpathian national university, Ukraine

АДАПТАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ВІДПОВІДНО ДО СПЕЦИФІКИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ADAPTATION OF MANAGERIAL ACCOUNTING ORGANIZATION FOR BUSINESS PROCESSES IN ACCORDANCE WITH THE SPECIFICS OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

Будівельні підприємства в Україні стикаються з низкою проблем, що вимагають удосконалення підходів до побудови управлінського обліку їх бізнес-процесів. Дослідженню питань щодо ведення управлінського обліку присвятили свої наукові праці такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: О. М. Бартош [1], Н. В. Бондарчук [2], С. Ф. Голов [3], К. Друрі [4] та інші.

Одним із таких питань є необхідність адаптації вітчизняного досвіду до специфіки будівельних підприємств, що змінюються з часом, для забезпечення